

STÁTNÍ ZÁMEK LEDNICE I.

Vítáme Vás na Státním zámku Lednice, který patří mezi nejnavštěvovanější památkové objekty v České republice. Zámek spravuje Národní památkový ústav, územní památková správa v Kroměříži.

Laskavě žádáme o dodržování následujících pravidel:

- ***nedotýkejte se prosím vystavených věcí, nábytku a stěn***
- ***nevzdalujte se od skupiny***
- ***fotografovat můžete - bez použití blesku, selfie tyče a stativu***

Základní informace k historii místa:

První historická zpráva o této lokalitě pochází z r. 1222. Již tehdy zde patrně stála gotická tvrz s dvorcem, kterou r. 1249 český král Václav I. propůjčil rakouskému šlechtici Sigfridu Sirotkovi. Koncem 13. století se

držiteli celé Lednice a nedalekého Mikulova stali Lichtenštejnové, původem ze Štýrska, kteří postupně získali pozemkový majetek na obou stranách moravsko rakouské hranice. Majiteli Lednice se stali v roce 1322. Příslušníci rodu se nejčastěji uplatňovali ve vojenských službách, v renesanci pak v hospodářském podnikání. Od druhé poloviny 15. století se pak příslušníci rodu uplatňují i v nejvyšších zemských úřadech. Již v 16. století patrně Hartmann II. z Lichtenštejna, nechal zbořit zdejší středověkou vodní tvrz a nahradil ji renesančním zámekem. Na sklonku 17. století byla i tato stavba zbořena a vybudováno zde barokní sídlo s rozlehlou architektonicky řešenou zahradou a monumentální jízdárnou, podle návrhu Jana Bernarda Fischera z Erlachu, která se jen v málo pozměněné podobě uchovala dodnes. Po polovině 18. stol. byl zámek opět upravován stavebně a roku 1815 byly odstraněny jeho přední trakty, které byly součástí barokního zámku. Dnešní vzhled Lednici vtiskla přestavba v letech 1846 až 1858, kdy byl zámek nově upraven v tehdy moderním novogotickém slohu. Držitel Lednice Alois Josef II. z Lichtenštejna (1796–1858), diplomat působící v Londýně, pověřuje v roce 1845 vídeňského architekta Jiřího Wingelmüllera přestavbou svého zdejšího letního sídla. Po časně smrti projektanta Wingelmüllera dokončuje dílo jeho asistent architekt Jan Heidrich, zcela v duchu svého učitele. Vyhotovení romantického vnitřního vybavení, které během prohlídky uvidíte v jednotlivých sálech, bylo zadáno tehdejší nábytkářské firmě Karla Leistlera ve Vídni. Její zaměstnanci vytvořili zhruba během osmi let podle návrhů zmíněných architektů řezbářské bohatství lednických reprezentačních místností. Původní zařízení však utrpělo v samém závěru 2. světové války a následnými událostmi, spojenými s konfiskací lichtenštejnského majetku. Část vybavení, včetně nejvzácnějších obrazů, byla majiteli odvezena již v roce 1943. Zámek byl na základě dekretů prezidenta republiky zestátněn v roce 1945.

1. Vstupní hala

Dnešní vzhled zámku pochází tedy z let 1846–1858, kdy současně s přebudováním vnější stavby byly reprezentační sály vybaveny vyřezávanými stropy, dřevěným obložením stěn a vybraným mobiliárem, které při prohlídce zámku uvidíte. V instalaci vás také upoutá soubor 18 mosazných lustrů, které byly v sálech rozvěšeny při dokončování úprav po roce 1856. Většina z nich byla lita v dílně kovolijce Hollensteina ve Vídni. Mohutný třípatrový lustr, který vidíte před sebou, je největší z celého souboru. Má 116 ramen, váží 690 kg a je zavěšen ve výšce 15 m. Tento lustr byl stejně jako celý zámek elektrifikován v roce 1903 firmou Siemens. Schodiště v této místnosti bývá označováno jako samonosné – nepodpírá ho žádný pilíř nebo sloup, je pouze ukotveno ve stěně. Nad samonosným schodištěm byla původně rozvěšena rodová galerie. Z původních 14 portrétů předků ze 14. – 18. století uchovaly se k dnešnímu dni pouze tři: portrét Emanuela, Gundakara a Filipa Erasma. V této místnosti máme také krásný průřez všemi patry zámku – v přízemí se nachází reprezentační sály, v 1. patře jsou soukromé apartmány a ve 2. patře jsou dětské pokoje a pokoje vychovatele.

2. Lovecký sál

V loveckém sále byly na konzolách z dubového dřeva umístěny vycpaniny – do dnešní doby se zachovali dva mořští orli - ptáci, kteří zde hojně hnízdili a v posledních letech se na jižní Moravu znovu vrací. Dále zde můžete vidět dřevěnou hlavu kozoroha a hlavu bájného zvířete – jednorožce. Roh jednorožce je zub mořského savce narvala.

3. Africký pokoj

V africkém pokoji můžete vidět suvenýry, které si Lichtenštejnové přivezli ze svých cest po Africe.

4. Koupelna

Tato koupelna patří k apartmánu kněžny Františky (žena Aloise II. z Lichtenštejna). Místnosti apartmánu navštívíme za chvíli. Koupelna pochází z 2. poloviny 19. století. Je vybavena obrovskou vanou (vyhotovena z jednoho kusu mramoru a pojme až 1 tis. litrů). Dále se v koupelně nachází splachovací toaleta, unikátní jsou i původní ručníky a flakónky na voňavky.

5. Předpokoj

Přes okno vidíme další schodiště, které nám spojuje přízemí s 1. i 2. patrem zámku. Tento pokoj jsme použili k prezentaci výjimečných praporů husarského pluku, kterému velel kníže Johann I. z Lichtenštejna a které jsou datovány rokem 1801. Jsou vzácné hlavně proto, že jsou dochovány jako neporušený celek s autentickou žerdí i nosným řemenem. Díky shodnosti obou praporů máme možnost porovnat rub i líc. Heslo na praporu: Pro Rege et Patria (Za krále a vlast). Johann I. byl výborný vojevůdce – už v mládí proslul v bitvách proti Turkům, později se účastnil i napoleonských válek - na které odkazuje obrazová výzdoba na čelní stěně pokoje. V rohu místnosti jsou malá dvířka, kterými služebnictvo přikládalo do kamen v dalším pokoji. Předpokojem vstupujeme do apartmá kněžny Františky.

6. Modrý salónek

Vstoupili jsme do apartmá kněžny Františky (žena Aloise II., přestavitele Lednice do dnešní podoby), které se skládá celkem ze čtyř pokojů. Modrý pokoj je ukázkou dámského salóneku z 2. poloviny 19. století. V rohové skřínce vidíte sbírku drobného porcelánu míšeňské a vídeňské produkce. Na levé stěně je umístěna podobizna kněžny Karoliny z Lichtenštejna. Čtyři menší obrázky nad bohatě intarzovanou komodou představují:

portréty manželského páru císaře Josefa II. a Josefy Bavorské, nad nimi je žánrový obrázek neznámé šlechtičny u piana, ve spodní části je podobizna Františky, která tyto pokoje obývala.

7. Ložnice

Dámská ložnice je zařízena převážně v empírovém stylu. Empír poznáme např. podle zobrazených egyptských vzorů nebo podle odkazů na zvířecí říši – nohy postele nebo nočního stolku. Postel se některým návštěvníkům zdá příliš krátká, ale měří víc jak 2 metry. Psací stůl je replikou slavného kusu vytvořeného architektem Janem Danhauserem pro císařovnu Žofii Habsburskou. Jeho květinová výzdoba je součástí původního návrhu, stejně jako poklice, které ji nahrazují v zimním období. Na nočním stolku vidíme perleťový kříž s figurální výzdobou. Takovéto kříže byly v 19. století přiváženy z Mexika. Obrazovou výzdobu pokoje tvoří autentické kvaše malované Aloisem II. V 19. století malba patřila ke vzdělání a dobrému vychování příslušníků šlechtických rodin. Kněžna Františka velmi ráda vyšívala – dokladem toho je polštářek umístěný u kamen, který si vyšívala sama a je doplněný jejím jménem i knížecí korunou.

8. Čínský salónek

V čínském pokoji máte možnost spatřit orientální nábytek – např. šicí stolek vykládaný perletí sloužil k uchování ručních prací kněžny Františky.

9. Čínský kabinet

V čínském kabinetu jsou dochovány původní námětově zajímavé tapety. Jedná se o malbu na originální čínský papír, která je mimořádná tím, že je zde užito pro Evropu neobvyklého měřítka mezi postavami lidí, ptáků

a květin. Umělecky hodnotná je i šperkavnice a váza z čínského porcelánu. Stylovou jednotu doplňují orientální drobnosti a osvětlovadla.

10. Rytířský sál

Pravidelné obrazce podlahy rytířské síně navrhoval ještě projektant zámecké přestavby, zatímco obložení stěn přesně v jeho duchu navrhl již jeho přítel a žák Jan Heidrich. Interiér této místnosti nám vytváří dokonalou představu romantické síně, jaké byly v období středověku budovány na hradech. Atmosféru nemělo navodit pouze dřevěné obložení zdobené gotickými ornamenty, ale také kolekce flanderských lustrů (nebyly nikdy elektrifikovány, aby dotvořily atmosféru středověku) a zejména zdejší zajímavá síťová klenba, která ve zkratce napodobuje klenby anglických gotických staveb (na rozdíl od starých hradů není klenba tesána z kamene, ale byla vytvořena ve formách z drceného vápence). Také jednotlivá brnění, která jsou zde vystavena, mají připomínat zašlou slávu rytířských dob a v 19. století (v souladu s romantickou módou) bývala v podobných prostorách nedílnou součástí výzdoby. Jediné originální brnění ze středověku má špičaté boty, ostatní kusy brnění jsou romantické kopie z 19. století. Truhla opatřená zlatou polychromií představuje také romantickou kopii středověké truhly. Protějšší truhla zdobená hvězdicovými obrazci a kovovými aplikacemi je ukázkou autentické španělské práce z doby po r. 1500.

Výhled ze dveří nabízí alespoň krátkou informaci o nejbližším okolí zámku. V době, kdy vznikl renesanční zámek, byla u něj založena také zahrada, která byla od třicátých let 17. století přeměňována na velkorysý barokní park. Kníže Alois I. jej na konci 18. století rozšířil a přebudoval do klasicistní podoby a doplnil ho romantickými stavbami: čínským pavilonem, maurským domem a na hlavní ose zámku minaretem, zvaným též turecká věž. Architektem byl Josef Hardtmuth a stavba proběhla v letech 1797 až 1802. Nejisté bažinaté podloží si vynutilo

zpevnění základů 500 olšovými kůly a 98 dubovými rošty. V prvním patře vzniklo osm sálů zdobených arabskými ornamenty. Věž má tři galerie. Tato unikátní rozhledna je vysoká 59 m 39 cm a její stavba stála 1 mil. zlatých. Kníže Jan I. z Lichtenštejnu v roce 1805 pověřil hospodářského ředitele Petriho a zahradního ředitele Fantiho, aby bažinatou nivu řeky Dyje přebudoval na přírodní park v anglickém slohu. Do roku 1811 byl vyhlouben rybník, navrženo 16 ostrovů a Dyje byla převedena do nového koryta za minaret. Park má rozlohu 156 ha a zámecký rybník 29 ha. Architekt Hardtmuth byl pověřen doplnit velkorysé zahradní dílo o romantické stavby zámečků, letohrádků, svatyň apod. Takto architektonicky dotvořený přírodní park se rozprostírá na katastru obce Lednice a pokračuje ve směru na Valtice až k dnešní státní hranici. Osou areálu se stala silnice spojující oba zámky (lednický a valtický), s jejíž stavbou bylo započato v r. 1715. Přibližný střed celého kraje tvoří tři velké rybníky: Hlohovecký, Prostřední a Mlýnský. Celý Lednicko-valtický areál byl v roce 1996 zapsán na seznam Unesco.

Nyní budeme pokračovat do místností, kde jsou původní parkety. Chodte prosím pouze po šedých kobercích.

11. Jídelna

Vstoupili jsme do místnosti, která sloužila jako jídelna a k tomuto účelu byla projektanty zařízena. Na obou etažérech v rozích můžeme vidět cínové nádoby. Bohatě řezbou zdobený stůl v novogotickém tvarosloví se v případě potřeby doplnil bočními nástavci a z početného souboru židlí, jejichž ukázkou zde vidíme, byl přinesen počet odpovídající počtu stolujících. Jak vypadalo v historických dobách zámecké stolování, vidíme názorně na obraze vpravo. Zachycuje svatbu Zikmunda z Ditrichštejna s krásnou Barbarou z Rothalu na vídeňském hradu 23. července 1515, na níž byly přítomny nejvyšší politické veličiny celé střední Evropy: císař Maxmilián, uherský a český král Vladislav

Jagellonský, jeho děti Anna a Ludvík a další. 22. července 1515 došlo ve Vídni k mocenskému spojení rodů Jagellonců Habsburků, potvrzené zasnubami budoucího českého krále Ludvíka s Marií Habsburskou a Anny Jagelonské s Ferdinandem Habsburským. 25. července se pak uskutečnil rytířský turnaj, zachycený na druhém obraze. Benátské zrcadlo na stěně mezi okny - řezbář zde při tvorbě rámu napodobil barokní sloh, který používal často k výzdobě motivu akantové rozviliny. Při východu z místnosti si povšimněme klik dveří, které zdobí iniciály A – Alois II., F – Františka, L – rod Lichtenštejnů.

12. Spojovací salónek

Nyní projdeme spojovacím salónkem do knihovny. Cestou si povšimněme sochy Venuše z kararského mramoru, která představuje sochařskou produkci 19. století, tvořící stále ještě pod antickým vlivem. Jeho působení na evropské umění se znovu intenzivně oživilo, když ve 2. polovině 18. století při náhodných výkopech objevili v Itálii pozůstatky starověkých měst Herkulanea a Pompejí. Bílé kameninové obaly na květináče měly napodobit oblíbené výrobky podobného druhu z bílého orientálního porcelánu. Čínské vázy se skupinovými scénkami a plastickým dekorem byly oblíbeným módním doplňkem interiérů a jako takové byly hojně nakupovány zámožnou vrstvou. Že ani ledniční pání nebyly výjimkou, o tom svědčí zdejší početná sbírka orientálních váz rozestavěných po sálech zámecké instalace.

13. Knihovna

Kromě vyřezávaného stropu, jehož jednotlivá kazetová pole jsou zdobena prokrajovanými motivy z lipového a dubového dřeva a který je prvním dřevěným stropem zdejších reprezentačních místností, je nejvýznamnější pozoruhodností místnosti vřetenovité schodiště. Je z dubového dřeva, jeho jednotlivé díly jsou navzájem klíženy a spojovány dřevěnými čepy

(bez užití hřebíků, šroubků apod.). Přebujelostí své výzdoby i elegancí tvarů patří toto řezbářské dílo k mistrovským pracem zde pracujících uměleckých řemeslníků z dílny Karla Leistlera. Schodiště bylo dokončeno v roce 1851. Motivy z rostlinné i zvířecí (ještěrka, ptáček, žabka) říše zdobící sokl zábradlí rozdílným pojetím rukopisu jasně svědčí o účasti několika řezbářů. Napravo od schodiště je křídlový oltářík ze slonové kosti a z palisandru. Ve střední části je opatřen genealogickým stromem Ježíše Krista. Obraz na čelní stěně malovaný počátkem 17. stol. chiarooscurem představuje sv. Eustacha. Jde o kopii obrazu Albrechta Dürrrera z 16. století. Socha Nymfy z olova v arkýři svým pojetím navazuje na doznívající klasicistní tvorbu z počátku 19. století. Bohatě řezané zasklené knihovní skříně patří k výrazným slohovým článkům v prostředí romanticky laděného vybavení místnosti. Jejich obsah je cennou součástí lednického knihovního fondu. Jsou zde uložena obrazová díla o výtvarném umění, vydávaná ve velkých formátech od doby novoromantismu přes období křížení nejrozmanitějších slohů minulosti v celém 19. století, ve všech evropských jazycích. Na stole vidíme obal na rodinnou bibli Lichtenštejnů. Samotnou knihu si knížecí rodina odvezla na konci 2. světové války, na zámku se do dnešní doby zachoval pouze tento obal. Portál u východu z místnosti představuje jeden z nejzajímavějších architektonických detailů lednických interiérů. Portál i s dveřmi je propracován do nejmenšího detailu.

14. Tyrkysový sál

Sál nazvaný podle barvy tapet – tyrkysový. Tyto tapety jsou kopie původních. Originální tapety můžeme vidět nad dveřmi, za dobu svého trvání změnilly svoji barevnost. Vyřezávaný strop z kanadského ořechu bohatstvím své kompozice i výtvarnou jistotou svého účinku svědčí o velké dekorátérské fantazii svého tvůrce i o řemeslné zdatnosti zde zúčastněných řezbářů. Sedací souprava je ve stuartovském slohu. V rozích

místnosti si všimněme kruhových mosazných mřížek, kterými byl ze sklepních místností do sálů vháněn teplý vzduch. Tento systém vytápění místností byl navržen okolo roku 1844 Josefem Schepsem a byl ve starém sklepení zámku vybudován v době novogotických úpravy. Orientální vázy u oken jsou zdobeny zvláštní technikou, která napodobovala krakelury staré kameniny. V detailu je dekor doplněn zlacením vyvedeným v dukátovém zlatě. Obraz nad okrasným krbem z žíhaného francouzského mramoru je dílenskou replikou Rafaelovy Svaté rodiny z doby italské renesance. Ženský portrét vpravo od vstupu do knihovny zachycuje rakouskou arcivévodkyni Alžbětu – sestra císaře Rudolfa II. Levý portrét představuje Sidonii Salmovou, manželku Hartmanna z Lichtenštejna. Jejich manželství trvalo 25 let, za tuto dobu Sidonie porodila 24 dětí – proto i na portrétu je zachycena těhotná. Bohužel pouze 9 dětí se dožilo dospělosti. Vedle Sidonie je zobrazen její věrný sluha, který pocházel z afrického kmene Pygmejů, kteří jsou známí pro svůj menší vzrůst.

15. Červený sál

Zdejší trémový strop je z modřínového dřeva, obložení obou portálů a stěn z dřeva ořechového. Erbovní znamení v okenním výklenku představují části lichtenštejnského knížecího erbu. Orlice s ptačí hlavou je znakem knížectví slezského, orlice s dívčí hlavou představuje hrabství rietberské ve Východní Frísku. Tyto orlice můžeme vidět i na tapetách, nábytku atp. Polychromované erby na stropě patří spřízněným a spřáteleným rodům Lichtenštejnů. V zařízení místnosti si povšimněte zdejších kruhových stolů, které byly vyrobeny jako přesné kopie pozdně gotického stolu z r. 1506, vyhotoveného řezbářem Riemenschneidrem pro radnici města Würzburg. Obě brnění na konzolách mezi okny jsou z 16. století. Zvláštní pozornost si zaslouží tzv. maxmiliánské brnění z 1. poloviny 16. stol. Brnění je ve všech částech s výjimkou plátů chránících

lýtka, pokryto drobnými kanelurami, kde hra světla a stínů nahrazovala obvyklý dekor. Na krku vpravo je soška známého minesengra 2. poloviny 13. století Oldřicha z Lichtenštejna v oděvi římského vojáka z tepané mědi a oceli. Obrazy v místnosti zachycují neznámé maltézske rytíře. Prosklenými dveřmi se vstupovalo do palmového skleníku, který byl při zámku vybudován v letech 1843–45 na místě barokní oranžerie podle projektu Jiřího Wingelmüllera. Tato oáza tropického a subtropického rostlinstva byla ve své době považována za div techniky. Kovovou konstrukci skleníku dodala firma bratří Kleinů ze Sobotína na severní Moravě. Ve skleníku je pěstováno na 250 druhů a odrůd tropických a subtropických rostlin.

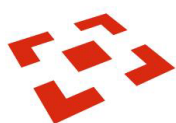
16. Modrý sál

Vstoupili jsme do modrého sálu, který sloužil jako sál taneční. Zdejší kazetový strop z lipového dřeva s tordovanými pruhy a jemným prokrajovaným dekorem v kosočtvercové síti jednotlivých kazet, kde se žádný z motivů neopakuje, patří mezi nejkrásnější novogotické stropy v Evropě. Zelené malachitové vázy v obou arkýřích daroval ruský car Alexandr generálu Janu Josefu I. z Lichtenštejna, kterého několikrát navštívil. Bohatě vypravený novogotický stůl a jemně vyřezávané židle po stranách krku byly vyhotoveny podle návrhu architekta Jiřího Wingelmüllera. Zdejší celočalouněný sedací nábytek byl vyroben lednickým čalounickým mistrem Rudolfem Appelem r. 1888. Při opravě r. 1978 byl objeven čalounickými hřebíčky vyvedený podpis tvůrce: P. Rudolf Appel im Eisgrub am 30. October 1888. Malá skříňka v rohu sálu je prototypem skříňe na jídlo, které se podávalo hostům při domácí slavnosti. Je bohatě zdobena prokrajovanou řezbou, podkládanou látkou v heraldických barvách a je věrnou kopií podobných nábytkových kusů z doby středověku. Plastika stavebníka novogotické Lednice Aloise II. z Lichtenštejna, která se nachází na skříňce, byla odlita z bronzu. Zrcadlo

nad krbem z německého mramoru je v novogotickém rámu s pozdně gotickou ohnutou vížkou ve vrcholu a je benátské. Po bocích sálu vidíme dvě lovecká zátíší od lichtenštejnského dvorního malíře Franze Wenera Tamma, které v případě potřeby mohly nasvítit lampy v rozích místnosti ze štípaného benátského skla. Na čelní stěně visí výjev z řeckého bájesloví Perseus a Andromeda, malovaný kolem poloviny 19. století německým malířem Hermannem Schlösserem.

V tomto sále prohlídka zámku končí. Vyjdeme na zahradní terasu, odkud je možno vydat se na prohlídku malebných zákoutí parku. V samotném zámku ještě doporučujeme prohlídku ostatních okruhů a palmového skleníku. Procházkou zámeckým parkem je možno dospět až k minaretu, z jehož ochozů je překrásný výhled na rozsáhlou krajinu Lednicko-valtického areálu. Doporučujeme také navštívit romantickou zříceninu Janova hradu a prohlédnout si další salety areálu.

Děkujeme za Vaši návštěvu!

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ZÁMEK
LEDNICE

zameklednice

zameklednice

www.zamek-lednice.com